

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: Nee

Aan Minister van VWS Deadline:

Ontworpen door

5.1.2e
T 06 5.1.2e
M
5.1.2e @minvws.nl

Datum Document

-

Kenmerk

3435122-1035050-PDCV

Bijlage(n)

-

nota

(ter beslissing) Verstrekken zelftesten sociale minima

1. Aanleiding

In de lange termijn aanpak COVID-19 zijn zelftesten aangewezen als basisadvies voor testen bij klachten. Het kabinet heeft in de kamerbrief van 13 juni jl.¹ aangegeven het op dit moment noodzakelijk te achten om zelftesten te blijven verstrekken aan mensen met een laag inkomen. Daarin spreekt het kabinet uit dat het wil voorkomen dat de doelgroep vanwege financiële barrières geen zelftest kan doen bij klachten. Op dit moment zijn er 2 kanalen om zelftesten te verspreiden onder sociale minima; via gemeenten en via hulporganisaties.

Gemeenten hebben aangegeven onder de huidige voorwaarden hiermee te willen stoppen, omdat zij van mening zijn dat ze onvoldoende ondersteund worden. Gemeentes kunnen niet verplicht worden om mee te werken aan het distribueren van zelftesten onder de doelgroep. Dit betekent dat wanneer wij de gemeenten niet tegemoet komen er mogelijk veel minder zelftesten door de gemeenten wordt besteld en dat de doelgroep onvoldoende toegang krijgt tot gratis zelftesten. Daarom wordt uitbreiding van de distributiemogelijkheden voorgesteld. Deze aangepaste wijze van verspreiding wordt in deze nota nader uitgelegd.

2. Geadviseerd besluit

- Het kosteloos verstrekken van zelftesten aan sociale minima voor de periode vanaf oktober 2022 te continueren, zolang het overheidsadvies geldt om een zelftest te doen bij klachten, of tot zoveel eerder als op basis van het epidemiologisch beeld nodig is.
 - o Hierbij worden de distributiemogelijkheden uitgebreid om tegemoet te komen aan de wensen van gemeenten. Deze uitbreiding voor de distributie bedragen in 2022 ca. 5.1.2b en in 2023 ca. 5.1.2b Deze kosten zijn gedekt binnen

¹ Kamerstuk 25295-1883

de begroting van Dienst Testen.

3. Kernpunten

Kenmerk
3435122-1035050-PDCV

- Het kabinet heeft aangegeven het op dit moment noodzakelijk te achten om zelftesten te verstrekken aan mensen met een laag inkomen. Dit gebeurt momenteel via gemeenten en via maatschappelijke hulporganisaties.
- Het voorstel is om dit beleid te continueren na 1 oktober.
- Gemeenten zijn niet bereid zelftesten te blijven verspreiden zonder tegemoet gekomen te worden door het Rijk. Om te voorkomen dat gemeenten stoppen met de verspreiding, wordt voorgesteld om de zelftesten uit te rijden naar 10 adressen binnen één gemeente en de minimale bestelhoeveelheid naar beneden bij te stellen. Het Bureau LCH is nu ook al verantwoordelijk voor de distributie, dat blijft ongewijzigd.
- De extra kosten voor distributie bedragen in 2022 ca. 5.1.2b en in 2023 ca. 5.1.2b. Deze kosten zijn gedekt binnen de begroting van Dienst Testen.
- De distributie in 2022 is per definitie onrechtmatig. Hiertoe is een afwijkingsnota opgesteld en geaccordeerd². Uitbreiding van de distributiemogelijkheden past binnen het plafond van de onrechtmatigheid waar akkoord op is gegeven. Voor 2023 loopt een aanbesteding. Mits de aanbesteding op tijd is afgerond, zal de distributie voor volgend jaar wel rechtmatig zijn.
- Om de doelmatigheid van het beleid te bevorderen wordt extra communicatiemateriaal ontwikkeld. De kosten hiervan bestaan alleen uit personele kosten voor de ontwikkeling van het materiaal en worden gedekt binnen bestaande middelen. Deze kosten worden gedekt uit de reguliere reservering die er is voor de inzet van communicatie voor VWS
- Bij Dienst Testen is op dit moment een voorraad van 9,4 mln. zelftesten gereserveerd voor sociale minima. Afhankelijk van de epidemiologische situatie kan het zo zijn dat in de toekomst extra zelftesten ingekocht moeten worden. Daar is op dit moment geen sprake van, maar het valt niet uit te sluiten dat dit in de toekomst toch nodig zal zijn.
- De voorraad, inclusief ingekochte maar nog niet geleverde, zelftesten is circa 50,7 miljoen stuks. Indien extra zelftesten ingekocht dienen te worden, moet dit separaat afgestemd worden met het ministerie van Financiën.

4. Toelichting

a. Uitwerking voorstel

- Op dit moment kunnen gemeenten zelftesten bestellen voor sociale minima bij Dienst Testen. Deze zelftesten worden per pallet bezorgd op 1 adres per gemeente. Het is vervolgens aan gemeenten om deze zelftesten verder te verspreiden onder de doelgroep
- Deze systematiek gaat gepaard met hoge uitvoeringskosten voor de opslag en distributie die voor rekening komen van de gemeente. Daarom hebben gemeenten aangegeven op deze voet niet verder te willen gaan.
- Er is bekeken of maatschappelijke organisaties deze taak daarom kunnen overnemen. De conclusie was echter dat het netwerk van de maatschappelijke organisaties ontoereikend is om de gehele doelgroep te bereiken. Daarom is in het voorstel ervoor gekozen om deze taak toch bij gemeenten te beleggen.
- In het nieuwe voorstel kunnen gemeenten zelftesten in kleinere hoeveelheden bestellen én deze op maximaal 10 adressen per gemeente laten bezorgen. Dit biedt gemeenten de mogelijkheid om ze te laten bezorgen op locaties die reeds een functie hebben in het kader van armoedebeleid.

² Kenmerk 3326165-1025306-OBP

- Ook in de nieuwe situatie zijn gemeenten nog steeds verantwoordelijk voor de uiteindelijke distributie naar de doelgroep toe. Daarnaast is het, net zoals nu het geval, niet te verplichten aan gemeenten om zelftesten beschikbaar te stellen voor de doelgroep.

Kenmerk
3435122-1035050-PDCV

b. Draagvlak politiek

Het kabinet heeft in de kamerbrief van 13 juni jl.³ aangegeven het op dit moment noodzakelijk te achten om zelftesten te blijven verstrekken aan mensen met een laag inkomen. Daarin spreekt het kabinet uit dat het wil voorkomen dat de doelgroep vanwege financiële barrières geen zelftest kan doen bij klachten. Indien dit voorstel niet gerealiseerd wordt, zullen gemeenten stoppen met hun dienstverlening waardoor aan de toezegging in de Kamerbrief niet meer wordt voldaan.

c. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Uit kwalitatief en kwantitatief onderzoek blijkt dat 45% van de mensen met een laag inkomen behoefte heeft aan gratis zelftesten (25% is neutraal). In een recente flitspeiling blijkt dat mensen met een laag inkomen vaker de overheidsrichtlijnen op het gebied van zelftesten niet volgen omdat zij niet de financiële ruimte hebben om zelftesten zelf aan te schaffen. Dit onderstreept het belang om zelftesten te blijven verstrekken.

d. Financiële en personele gevolgen

- De extra kosten van het uitbreiden van de distribiemogelijkheden kost maximaal 5.1.2b voor de periode oktober tot en met december van dit jaar. Op jaarbasis zijn de kosten maximaal 5.1.2b. De extra kosten van de distributie worden gedekt uit de begroting van Dienst Testen.
- In de prognose omtrent de afname van zelftesten, maken wij onderscheid in piek- en waakvlammaanden. Wij gaan ervanuit dat in de piekmaanden (september tot april) 500.000 zelftesten per week worden verstrekt en in de overige maanden 250.000 testen per week. Op jaarbasis zijn dat ongeveer 20,6 miljoen zelftesten.
- De voorraad zelftesten die gealloceerd is voor sociale minima bedroeg eind augustus 2022 nog 9,4 miljoen stuks. De voorraad, inclusief ingekochte maar nog niet geleverde, zelftesten is circa 50,7 miljoen stuks.
- Voor iedere inkoop van extra zelftesten bovenop de huidige voorraad zal separaat akkoord gevraagd worden aan het ministerie van Financiën.
- Om de doelmatigheid van het beleid te vergroten, zal er communicatiemateriaal ontwikkeld worden dat gebruikt kan worden door gemeenten. De inzet van personeel hiervoor is conform de reguliere inzet van communicatiemedewerkers voor VWS.

e. Juridische gevolgen

- De aanbesteding voor de distributie van zelftesten is tot eind 2022 onrechtmatig. De SG heeft een afwijkingsnota⁴ ondertekend voor QRS, het bedrijf dat in opdracht van Bureau LCH distributietaken uitvoert. De additionele kosten die gemaakt moeten worden voor de uitbreiding van de distributie, vallen binnen de getekende onrechtmatigheid.
- De aanbesteding voor de distributie in 2023 loopt, maar is nog niet definitief gegund. Zodra deze wel definitief is gegund, is er geen onrechtmatigheid

³ Kamerstuk 25295-1883

⁴ Kenmerk 3326165-1025306-OBP

meer..

- De kosten die voor 2022 worden doorgerekend kunnen worden doorgetrokken voor distributiekosten voor 2023. Je doet dan wel de aanname dat de partij die uit de aanbesteding komt, vergelijkbare kosten heeft als de huidige partij.

Kenmerk
3435122-1035050-PDCV

f. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

- Deze nota is afgestemd met Dienst Testen en directie FEZ.
- Het voorstel om de distributiemogelijkheden uit te breiden is getoetst bij de VNG. Zij stonden hier positief tegenover. Wel dient dit voorstel nog nader getoetst te worden bij de gemeenten tijdens een Bestuurlijk Overleg armoede tussen de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen en de gemeenten.

5.1.2e

5.1.2e